

перспективність, вирішили інтегрувати на базу гусеничної платформи LYNX модуль Skynex з револьверною гарматою Oerlikon 30 або 35мм, котра може вести вогонь програмованими субснарядами ANEAD.

Гармата може стріляти швидкими одиночними пострілами зі швидкістю 200 пострілів на хвилину або з максимальною швидкістю 1 000 пострілів на хвилину.

Об'єднавши ці дві новітні платформи, виробник отримав Lynx Skyrenger 30/35.

Дана машина швидка, мобільна з ефективним веденням вогню по малим, низько літаючим об'єктам з ефективною дальністю стрільби до 4000м і радіусом виявлення цілей до 30 км. Що характерно не змінивши кількість особового складу, котрий потрібний для керування та виконання бойових завдань, вона залишилась у кількості трьох осіб: водій, командир та навідник-оператор.

Такий підхід дав новий рух у розвитку підвищених у мобільності сил ППО для прикриття піхоти, критичних та стратегічно важливих об'єктів від малих і низько літаючих об'єктів.

УДК 656.137

Подоляк Д.С., слухач 144м навчальної групи, Київський інститут Національної гвардії України

ФОРМУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ВОДІЯ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ ВОДІННЯ

Сучасний характер ведення бойових дій та інтенсивність використання військової техніки визначають особливі вимоги до психологічної готовності водіїв бойових машин. Керування транспортними засобами в умовах обмеженої видимості, під впливом вогневого контакту з противником, у складній дорожній обстановці та несприятливих метеорологічних умовах вимагає від військового водія сформованої стресостійкості на високому рівні. Спроможність підтримувати психофізіологічну рівновагу під час критичних ситуацій виступає визначальним фактором збереження боєготовності військових формувань, забезпечення безаварійної експлуатації техніки та успішного виконання поставлених бойових завдань.

Стресостійкість водія тлумачиться як інтегрований комплекс особистісних характеристик та професійних компетенцій, які забезпечують можливість результативно функціонувати в складних, загрозливих або непрогнозованих обставинах без дезорганізації поведінкових патернів. До базових складових

стресостійкості належать емоційна врівноваженість, здатність до самоконтролю, концентрація та розподіл уваги, оперативне прийняття рішень в умовах дефіциту часу, а також швидка адаптація до динамічних змін оперативної обстановки. Розвиток зазначених якостей можливий виключно через системну психологічну підготовку та практичну відробку навичок у реалістичних умовах.

Одним із пріоритетних напрямів формування стресостійкості виступає тренажерна підготовка водіїв бойових машин. Сучасні симуляційні комплекси надають можливість відтворювати широкий спектр екстремальних сценаріїв: раптове погіршення метеорологічних умов, вогневий вплив противника, часткову або повну втрату керованості машини, відмову критичних систем та агрегатів, виникнення непередбачених перешкод на маршруті руху. Систематичне тренування у змодельованих критичних умовах сприяє виробленню адаптивних поведінкових стратегій та істотному зниженню інтенсивності стресових реакцій організму. Тренажерна підготовка дозволяє багаторазово відпрацьовувати дії водія без ризику для життя та матеріальних ресурсів.

Важливим компонентом методики виступає формування та автоматизація правильних алгоритмів дій у небезпечних та аварійних ситуаціях. Водій має не тільки досконало володіти технікою керування бойовою машиною, але й засвоїти оптимальні рішення для різноманітних тактичних сценаріїв: маневрування для уникнення перешкод, швидка евакуація з-під вогневого впливу противника, подолання водних перешкод різної складності, пересування складною та пересіченою місцевістю, дії за умов втрати радіозв'язку з командиром або іншими членами екіпажу. Чітко сформовані та багаторазово відпрацьовані алгоритми дій суттєво зменшують психологічне навантаження на водія та мінімізують час, необхідний для прийняття критичних рішень у бойових умовах. Автоматизація рухових навичок вивільняє когнітивні ресурси для аналізу тактичної обстановки та планування подальших дій.

Психологічна підготовка обов'язково передбачає розвиток навичок емоційної саморегуляції та управління стресовими станами. До базових методів самоконтролю включають спеціалізовані дихальні техніки, комплекси вправ для зниження м'язової напруги та релаксації, методики тренування уваги та покращення концентрації. Практичне застосування цих технік під час навчальних тренувань підтвердило високу ефективність у підвищенні психологічної впевненості водіїв та істотному зменшенні деструктивного впливу стресових факторів. Регулярна практика саморегуляції формує психологічну стійкість як професійну якість, що дозволяє водієві зберігати ясність мислення та точність рухових дій навіть в умовах максимального психологічного навантаження.

Принципово важливим аспектом підготовки є створення навчально-тренувального середовища, максимально наближеного до реальних бойових умов. Це передбачає використання звукових ефектів (імітація вибухів, стрільби, роботи двигуна), візуальних стимулів (спалахи, дим, обмежена видимість), імітацію вібрації та тряски під час руху, жорстке обмеження часу на прийняття та виконання рішень. Поступове та систематичне підвищення рівня складності навчальних завдань забезпечує розвиток психофізіологічної витривалості та адаптаційних можливостей водія. Принцип градуальності дозволяє уникнути психологічного перевантаження та забезпечує стабільний прогрес у підготовці.

Ключовим фактором ефективності методики є індивідуалізований підхід до процесу підготовки. Кожен військовослужбовець характеризується різним базовим рівнем стресостійкості, специфічним типом нервової системи, індивідуальною швидкістю адаптації до стресових факторів та унікальними психологічними особливостями. У зв'язку з цим методика має включати первинну психодіагностику особистості водія, точне визначення слабких та сильних сторін, побудову персоналізованої програми психологічної та практичної підготовки. Доцільним є систематичне залучення військових психологів та досвідчених інструкторів для корекції небажаних поведінкових реакцій, формування адаптивних копінг-стратегій та розвитку навичок ефективного управління власними емоціями в екстремальних ситуаціях.

Не менш значущим напрямом підготовки є формування навичок командної взаємодії та групової згуртованості. Водій бойової машини функціонує не автономно, а як інтегральна частина екіпажу або тактичного підрозділу. Від якості координації дій, здатності оперативно реагувати на вказівки командира та підтримувати безперервний зв'язок безпосередньо залежить результативність виконання бойових завдань. Тому методика передбачає регулярне проведення колективних тактичних тренувань, де моделюються ситуації, що потребують тісної взаємодії: оперативна зміна маршруту руху, евакуація поранених членів екіпажу, забезпечення вогневого прикриття, організований відхід у безпечний район.

Важливою складовою є фізична підготовка водія, оскільки стресостійкість безпосередньо пов'язана з фізичним станом організму. Регулярні фізичні навантаження підвищують загальну витривалість, покращують реакцію та координацію рухів, знижують рівень тривожності. Спеціалізовані вправи на розвиток вестибулярного апарату та координації особливо важливі для водіїв бойових машин, оскільки керування технікою на пересіченій місцевості вимагає високого рівня фізичної витривалості та здатності протистояти втомі.

Додатковим елементом методики є аналіз та розбір практичних ситуацій, що виникали під час реальних бойових дій або навчань. Використання методу

кейс-стаді дозволяє водіям навчитися на досвіді інших, проаналізувати типові помилки та знайти оптимальні рішення для схожих ситуацій. Дебрифінг після кожного тренування або навчання забезпечує усвідомлення власних дій, закріплення позитивного досвіду та корекцію помилкових рішень.

Загалом, методика формування стресостійкості водія в екстремальних умовах водіння має бути комплексною, послідовною та системною. Вона інтегрує тренажерну, психологічну, практичну та тактичну підготовку, реалістичне моделювання екстремальних ситуацій, індивідуальну психодіагностику та формування адаптивних алгоритмів поведінки. Такий багатокомпонентний підхід забезпечує істотне підвищення професійної ефективності роботи водія, зниження рівня аварійності техніки та збереження життя особового складу під час виконання складних бойових завдань у різних умовах оперативної обстановки.

УДК 621.866

Лаврук А.В., курсант, Київський інститут Національної гвардії України

Сорокін В. М., курсант, Київський інститут Національної гвардії України.

МОЖЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГАЛЬМУВАННЯ АВТОМОБІЛЬНОЇ ТЕХНІКИ

Сучасний автомобіль є джерелом підвищеної небезпеки. Постійне зростання потужності та швидкості автомобіля, велика щільність руху автомобільних потоків значно збільшує імовірність аварійної ситуації. Безпека транспортного засобу включає комплекс конструктивних і експлуатаційних властивостей, що знижують імовірність виникнення ДТП, тяжкість їх наслідків і негативний вплив на навколишнє середовище.

Основним призначенням систем активної безпеки автомобіля є запобігання виникненню аварійної ситуації. Найбільше відомими та популярними системами активної безпеки є: антиблокувальна система гальм, антибуксвальна система, електронний контроль стійкості, система розподілення гальмівної сили, система екстреного гальмування, електронне блокування диференціала та інші. Але кожна з перелічених систем не дає в повному обсязі впевненості в ефективності гальмування в наслідок впливу багатьох факторів. Перш за все це стан дорожнього покриття, погодні умови, пора року, якість та стан шин що безумовно впливають на коефіцієнт зчеплення з проїзною частиною. Потрібно запровадити таку систему гальмування, яка на